

— Volt itt egy ifjú kollégája, aki nagyon megharagított bennünket — mondta dr. D., a Prücni és Csizmahúzó Művek helyi gyárának igazgatója.

— Espedig? — kérdeztem, süllyedezve az ingoványos föltelben.

— Olyan cikket írt rólunk, hogy a gyár dolgozói mind föl voltak háborodva. Már a címe is értelmetlen és kihívó. A címnek, ugyebár, félreérthetetlenül ki kell fejeznie a tájékoztatás tartalmát. Ezt maguknak, újságíróknak jobban kellene tudniuk. Nohát, mi arról tájékoztattuk a kollégáit, hogy dinamikus fejlődik a hazai prücniipar. Javasoltam, hogy ez a megállapítás összegző, összefoglaló jellege miatt egyben a cikk címe is legyen. A maga fiatal kollégája még a világon sem volt, amikor már ezzel a címmel jelentek meg rólunk cikkek a helyi sajtóban. Ha harminc esztendőig megfelelt ez a bevált cím, most miért nem jó?

— Nyilván újítani akart a kollégám — védekeztem.

— Hát így csak ne újítson! Azt írta címnek: Prücni vagy nem prücni — ez itt a kérdés.

— Az ilyesmit bíbfangnak hívják a mi szakmánkban — magyaráztam. — A betűk özőnében föl kell kelteni valahogyan az olvasó figyelmét. Bár a mi munkánk nem hasonlítható a szépirodalomhoz, valamiféle írásművészetre itt is szükség van: a jó cím afféle családtag, hogy az olvasó végigolvassa az egész cikket.

— Szóval erre spekulált a kollégája? Azt sugallni, hogy valami büzlik a prücni körül! Hogy nincs minden rendben a prücniisták háza táján! Hogy az olvasó valami szafos leleplezést szimatoljon!

— Dehogyan — bizonygattam. — A cikkből aztán kiderült, a prücniipar importot helyettesít, exportál és éjjel-nappal javítja a népgazdaság egyensúlyi helyzetét.

Írásművészet

— Kiderült, de hogyan! En szó szerint azt mondtam, hogy az ide vágó határozatok szellemében még az eddigiekénél is kiválóbb prücniiket állítunk elő. Ebben a megfogalmazásban, kérem, minden szó nélkülözhetetlen és megváltoztathatatlan. Benne van az, hogy mi nem önféjűsködünk itten, hanem az elvárások szellemében cselekszünk. Az újságban mindez teljesen kifacsarva úgy jelent meg, hogy jobb prücniiket gyártunk, mint korábban.

— Szerintem egyszerű és lényegre törő megfogalmazás. Mi kifogásuk ellene?

— Látszik, hogy nem tud a sorok közt olvasni. Mert mi csendül ki ebből: jobb prücniiket gyártunk, mint korábban? Hát az, hogy korábban nem volt elég jó a mi prücniünk. Pedig — ezt az önök újságja harminc év alatt számtalanszor megírta — mindig kiváló prücniiket gyártottunk. En pontosan azt hangsúlyoztam akkor, hogy mi most, az elvárásoknak eleget téve még a korábbi kiválóknál is kiválóbbat gyártunk.

— Biztosíthatom, semmiféle hátsó szándék nem vezette a kollégámat.

— Elhinném, ha nem változtatta volna meg a nyilatkozatom többi részét is. Azt mondtam például: fontosnak tartjuk, hogy dolgozóinkat konvertálható szaktudással vétezzük föl. Ehelyett az jelent meg az újságban, hogy a csizmahúzó szakmunkásokat átképezük prücniigártásra.

— Nem így van?

— De igen. Csak hogy, ha valaki a nyilvánosság előtt fogalmaz ilyen drasztikusan, akkor az olvasó rögtön elkezd spekulálni. Ezeknél, azt gondolja, biztos tele a padlás csizmahúzóval. Nem tudják eladni, azért kell átképezni a szakembereket. És miért nem tudják eladni?

Nyilván, mert rosszak a csizmahúzók. Látja, egyetlen felületesen megfogalmazott mondat mennyire félreinformálja az olvasót, és milyen sanda gyanúsítgatásokra ad alkalmat.

— Úgy tudom, nemrégiben visszaküldött a tőkés exportpartnerük három vagon csizmahúzót.

— Politikai diszkrimináció volt. A tőkés piacon falakba ütközik a szocialista csizmahúzó.

— Azt rebesgették, minőségi hibák miatt küldték vissza a szállítmányt.

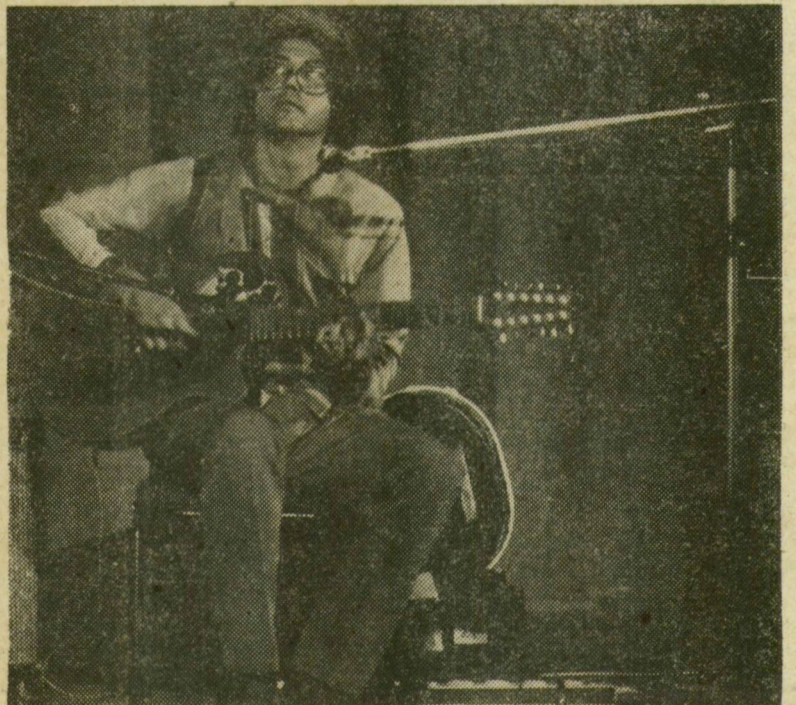
— Az csak ürügy volt. Aki nagyon keres hibát, az talál. De ez nem tartozik a nyilvánosságra, rontaná az olvasók hangulatát. Nem is részletezem tovább, milyen félreértésekre adott alkalmat a maga munkatársának az az elnagyolt, hozzá nem értő cikke. De tanultunk az esetből: ragaszkodom hozzá hogy ezután csak az általunk adott anyagot közöljék az újságban. Ezt jóváhagyta az üzemi négyesgöz és megküldtük az illetékes szerveknek és hatóságoknak is. Tessék.

A kezembe nyomott egy terjedelmes jelentést. A tizenhárom sűrűn gépelt oldal elejére ráírta a címet: Dinamikus fejlődik a hazai prücniipar.

— Azt hiszem, húzni kellene belőle. Ránézésre több mint egy oldal lenne az újságban — kockáztattam meg.

— Nem járulok hozzá! A múltkor az országgyűlésről két egész oldalt írtak. Ez így kelek, ahogy van. Minden szót háromszor is megfontoltunk, mielőtt leírtuk. Egy betűt sem lehet hozzátenni, vagy elvenni belőle. Végig a lényegről szól a címében is, a sorokban is és a sorok között is: arról, hogy dinamikus fejlődik a hazai prücniipar. Ez az igazi írásművészet, elvtárskám — mondta dr. D. és leereszkedően megveregette a vállamat.

TANÁCS ISTVÁN

A dzsessz ürügyén

Az ürügy kettős: egy szegedi esemény, továbbá egy országos helyzetképet minősítő kijelentés továbbgondolhatósága. Ha úgy tetszik, akár rész és egész dialektikáját illusztrálандó.

A múlt hét vége a dzsesszé volt Szegeden, újra. Pontosabban: kétévi szünet után. S mivel előzőleg hagyományának számítottak a várost Debrecen mellett az ország másik illyetén jellegű centrumává avató szegedi dzsessznapok, a mostani, a kihagyást követően kontinuitásra törekvő, ám a korábbiaknál időben-reprezentációban szerényebb rendezvény ugyanazt a kérdéskört vetíti elő, mint az Új Tükörben megjelent interjú egy-két megállapítása. A hetilapban Lórinzky Attila fiatal bögös beszél arról, hogy csak az ügyeletes divatirányzatok után lihegő sznobok nézik le és tartják perifériálisnak a hazai dzsesszéletet, ám a műfaj ezzel együtt váltig nem kap megfelelő támogatást, nincs menedzselés, nincs szervezett, egységes foglalkoztatási és koncertezési lehetőség, noha a dzsessz igen-igen népszerű, talán egyfélé reneszánszát is éli napjainkban Magyarországon.

A legutóbbi szegedi tapasztalatok több szempontból csak megerősíthetik a fenti véleményt. Larry Coryell, a kitűnő amerikai gitáros koncertjén telt ház volt az Ifjúsági Házban, a tömeg — a rossz szervezés következtében — a szó szoros értelmében egymást taposva zúdult a nézőtérre, egyszóval: igenis nagyon kell a jó dzsessz! Viszont éppen a szegedi dzsessznapok sorsának alakulása is mutatja, mennyire problematikus az ügy — szűkebb hazánkban csakúgy, mint az egész országban.

Nem tehetek róla, de nemigen tudok szabadulni a feltételezettől: sokan (talán már csak tudat alatt) alighanem még mindig „gyanús” művészetnek tartják velük az improvizációs artisztikumot. Egyértelműen amerikai gyökerei miatt kicsit hasonló sors sújtotta, mint a tudományok között sokáig a szocio-

lógiát. Egy kicsit „ördöginek”, ebből következően kicsit burzsoádekadensnek, ebből következően egy kicsit szükségtelennek — végül is nagy mértékben elhanyagolhatónak ítélték meg több fórumon a rendszeres támogatást, a menedzselést, vagyis a konkrét intézkedésekkel fémjelvezhető respektust.

Igaz: a politika ilyen elképesztően szűk látókörű leegyszerűsítése és kártékony véleményein már túl vagyunk. Ám a dolog, sajna, nem ilyen egyszerű. Mert igenis élnek és hatnak tovább „régibb beidegződések”, néha csak konformizmusból, néha csak szinte irracionális „megszokásból” (ha eddig jó volt így, miért ne lenne az ezután is) — vagy éppen csökönységből. Azt ugyan már régóta senki nem hiszi, pláne nem mondja, hogy a dzsessz akár erkölcsi, akár politikai szempontból rombolná hallgatóit (sőt, ilyen veszélyeket valóban rejtő „zenéket” éppen, hogy „túl is támogatnak” már) —, de a helyzet ettől még nemigen változik. Szegeden a dzsesszhétvége újftent bebizonyította a műfaj színvonalasságát és óriási népszerűségét, a rendezvény előzményei viszont egy, korábban már kialakult jó hagyomány megszakadását, az értetlenség, a nem kellő támogatás „eredményeit”. Az országos helyzetkép pedig, tekintve, hogy az említett interjú alig néhány hete látott napvilágot, feltehetően statikus. Szegeden lelkes dzsesszrajongó fiatalok akaratereje és kitartása révén picit már ledolgozni látszunk a magunk okozta hátrányból, de mivel „amúgy” némileg előnyben is voltunk, bőven van mit behozni. Csak eközben lássák, ahol látni kell, hogy mindez bántó cikkek nélkül is mehetne. Már csak azért is, mert nagyon igaz az a Benny Goodman-idezet, amivel ama bizonyos interjú befejeződik: „A tömeg moraja a legszebb hang, amit valaha is hallottam.” (A fenti képeket a szegedi dzsesszhétvégén Nagy László készítette Larry Coryell koncertjén.)

DOMONKOS LÁSZLO

Kísérletezés

Oszkin kinyitotta az igazgatói szoba ajtaját:

— Hívatni tetszett?

— Igen. Kerülj beljebb — helyezkedett el kényelmesebben a fotelban a direktor. — Meséld el, hogyan sikerült elhelyezkedni a kísérletezési osztályon...

— Ezt meg hogy érti? — mondta vidáman Oszkin. — Egyetértésben a szociológusok tanácsával, a mai naptól a magázás helyett áttértem a tegezésre, függetlenül a hivatali rangtól és besorolástól, nem véve figyelembe a kor- és a nemek közötti különbséget sem. A szociológusok előrejelzése szerint ez a változtatás nagy eredményeket fog hozni a munka termelékenységének a javulásában. Jó hatással lesz a munka határfokára, és minőségjavulást is fog eredményezni.

— És önnek személy szerint mit jelent a tegezés — érdeklődött az igazgató.

— Hát ezt meg hogy értem? — csodálkozott Oszkin. — Ettől nem függ a kísérletezés!

— Az igaz — egyezett bele az igazgató. — De ha a többiek tegezed, akkor miért magázol engem?

— Hát hogy is mindjárt — vált óvatosabbá Oszkin. — Valószínű megszokásból...

— Rendben, akkor most rögtön kezdjél tegezni — ajánlotta a direktor.

— És mit is mondjak — kezdte Oszkin.

— Ami jólesik — húzta fel a vállát az igazgató.

— Jesztignyejeva szabadságra akar menni. Engedjem, vagy most mégse? — kérdezte egyszerűen Oszkin.

— Ha nincs rá szükséged, akkor engedj — mondta az igazgató.

— Rendben, akkor megegyeztünk — felelte Oszkin.

— Elengedem.

— De hol volt a tegezés? — kezdett mocoogni az igazgató. — Ne húzd az időt.

— Pisciukovné szisztematikusan elkésik, mit csináljak véle? — kérdezte gyorsan Oszkin.

— Meg kell figyelmeztetni — egyezett bele a direktor. — De ki mondja meg neki? No, ki?

— Az igazgatóság, magától értetődik — hangoztatta válaszul Oszkin.

— Hát ki nálunk az igazgató? — kérdezte az igazgató...

— Minden valószínűség szerint nem én! — tért ki a válasz elől Oszkin.

— Hanem akkor ki?! — felelősségre vonóan kérdezte az igazgató.

— Az, aki az igazgatói székben ül — felelte a világfit játszó Oszkin.

— Tehát én?! — mondta majdnem felkiáltva az igazgató.

— Természetesen! — felelte örömmel Oszkin. — Nem lett volna egyszerűbb, ha azt mondom: te, igazgató elvtárs? — mondta morogva az igazgató, miközben a térdén dobolt az ujjával.

— De hát ezt mindenki tudja — húzta fel a vállát Oszkin.

— Helyes. — Az igazgató ivott egy korty vizet, igyekezett megnyugodni. — De én tőled akarom hallani azt a mondatot, amelyikben határozottan tegezéssel fordulsz hozzám. Rögvest megbüntettek, Oszkin, ha nem mersz letegezni! — A te szócskát a fogal közt szűrte az igazgató. — Ráadásul a kísérletezés szabotálásáért.

— En mindenkiel áttértem a tegezésre. És a kollégák is mind visszategeznek — próbálta tisztázni magát Oszkin.

— Akkor nekem miért nem mondd, hogy te? — kiabált az igazgató.

— Miért nem mondom? — csodálkozott Oszkin. — Mondom én.

— Na, halljam — biztatta az igazgató. — Gyerünk, bátran.

— Azt beszélik, Sibajev elkezdett legyeskedni Zinajda Nyikolajevna körül. Már le is tegezte — mondta Oszkin. — Már majdnem botrány lett belőle... A hölgynek ugyanis van férje...

— De hát én legyeskedtem körülötte? — kérdezte ingerlékenyen az igazgató. — Minek itt óvatoskodni?

— Hogyhogy minek? — csodálkozott Oszkin. — Az igazgató nem...

— Mi nem? — förmedt rá Oszkinra az igazgató.

— Ám legyen férfi — mondták fel Oszkin idegei a szolgálatot. — Legyel akkor csabító! — kiáltotta Oszkin az arcába az igazgatónak, és kiestett a szobából.

— Kell nekem élen járni — morogta Oszkin az orra alatt, miközben visszatért a sáját irodájába.

— Mégiscsak rendes ember ez az Oszkin — elégedetten gyűjtött rá szobájában az igazgató. — Ilyen beosztottakkal, érdemes dolgozni...

Azzal lenyomta a gombot, és a belépő titkár-nőnek mondta:

— Küldje be a következőt, a szabványosítási osztály vezetőjét.

A. E.